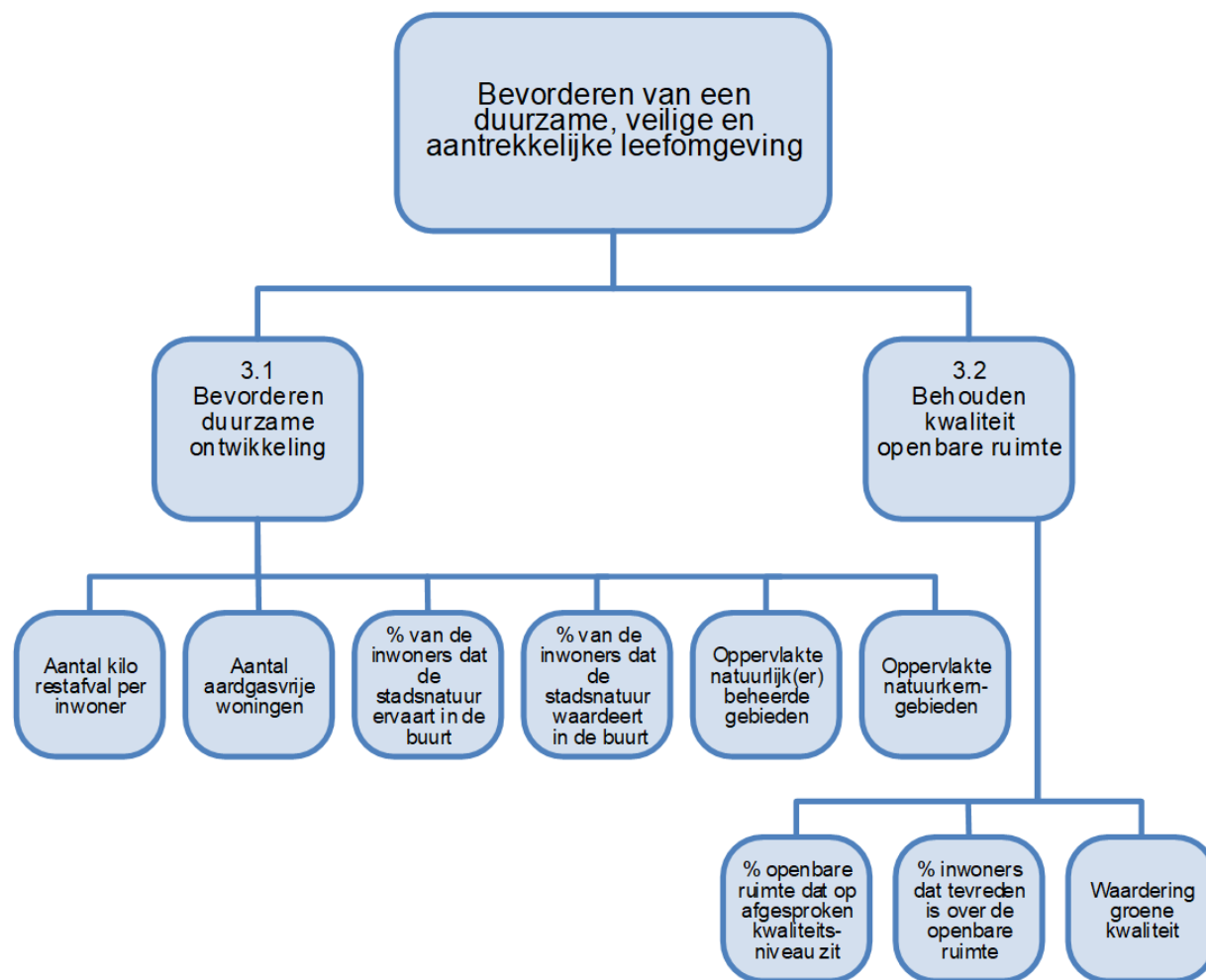

Programma 3. Leefbaarheid, duurzaam en groen

Financiën

	Bedragen x €1.000
--	-------------------

	TB1	MJB 2023 - 2026				
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1a Financiële ontwikkelingen bestaand beleid (leereffecten jaarrekening en TB1)						
Parkeeropbrengsten Markt 10	150					
Onderhoud kapitaalgoederen 2022	-1.873	-74	-73	-73	-72	-72
Onderhoud kapitaalgoederen 2023		-1.873	-74	-74	-73	-73
Onderhoud kapitaalgoederen 2024			-485			
Groot onderhoud Mandelabrug	-600					
Juridische procedures	-40	-80	-80			
Rente en afschrijving aanschaf hybride inzamelvoertuigen			-46	-46	-46	-46
Rente en afschrijving aanschaf oplaadvoorziening		-7	-7	-7	-7	-7
- dekking uit afvalstoffenheffing		7	53	53	53	53
Saldo	-2.363	-2.027	-712	-147	-145	-145
1b Financiële afwijkingen als gevolg van COVID-19						
Opbrengst parkeren	-800	-PM	-PM	-PM	-PM	-PM
Saldo	-800					
2 Onvermijdelijke ontwikkelingen						
Energielasten Openbare Verlichting	-120					
Schade februari stormen	-150					

Beheer en Onderhoud bomen	-100	-100	-100	-100	-100	-100
Beheer en onderhoud openbare ruimte nieuwe woonwijken	-114	-97	-235	-235	-235	-235
Groot onderhoud overdekte fietsenstallingen Randstadrailhaltes	-150					
Saldo	-634	-197	-335	-335	-335	-335
3 Afwijkingen maatregelen ombuigen en vernieuwen: niet van toepassing						
Saldo						
TOTALE WIJZIGING SALDO PROGRAMMA	-3.797	-2.224	-1047	-482	-480	-480

Toelichting financiën

Financiële ontwikkelingen bestaand beleid (leereffecten jaarrekening en TB1)

Parkeeropbrengsten Markt 10

Met raadsbesluit 0637589359 -geamendeerd raadsvoorstel Businesscase Markt 10 is € 16,4 mln. beschikbaar gesteld voor de aanleg van een ondergrondse parkeergarage. Een gevolg van de ontwikkeling is dat de mogelijkheden voor het maaiveldparkeren vervallen. Voor de inkomstenderving is hiervoor een bedrag van € 150.000 per jaar opgenomen. De realisatie van Markt 10 en bijbehorende parkeergarage is door het stopzetten van de aanbestedingsprocedure vertraagd en er hoeft in 2022 geen rekening gehouden te worden met de inkomstenderving. Dit levert voor 2022 een incidenteel voordeel op van € 150.000. Tegenover dit voordeel staat ook een nadeel. De parkeerexploitatie staat ook in 2022 als gevolg van COVID-19 en verdere ontwikkelingen onder druk (zie toelichting afwijkingen COVID-19).

Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente doet investeringen in de openbare ruimte die voor langere tijd mee gaan. Deze investeringen, ook wel kapitaalgoederen genoemd, worden planmatig beheerd en onderhouden. De gemeente heeft veel onderhoudsgevoelige kapitaalgoederen zoals wegen, groen en bomen, oppervlaktewater, civiele kunstwerken, openbare verlichting en spelen. In de Nota Kapitaalgoederen is opgenomen wat het gemeentelijk beleid is voor deze objecten en op welke wijze dit wordt uitgevoerd. De nota wordt periodiek herijkt, omdat de openbare ruimte continu aan verandering onderhevig is door gebruik, (her)inrichting en onderhoud. In het raadsmemo achterstanden onderhoud kapitaalgoederen (2022-005908) van 25 januari 2022 is gemeld, dat er als gevolg van achterstanden bij met name wegen en civieltechnische kunstwerken extra kosten worden gemaakt in 2022. Dit betreft geen intensivering of nieuw beleid, maar uitvoering van werkzaamheden binnen het huidige beleid.

Voor de vervanging van met name wegen en civieltechnische kunstwerken bedragen de kosten € 1.640.000. Dit bedrag wordt geactiveerd en zorgt voor een meerjarige last op de begroting van circa € 74.000 in 2023 aflopend in 40 jaar.

Daarnaast is voor de aanpak van groot onderhoud in 2022 € 828.000 extra budget nodig en voor vervangingen die niet geactiveerd kunnen worden is ook nog € 1.045.000 extra benodigd. De totale extra last op de exploitatie voor 2022 bedraagt daarmee € 1.873.000. Het wegwerken van de achterstanden vindt ook plaats in 2023 en 2024. Doordat de budgetten voor groot onderhoud in de meerjarenbegroting oplopen, is de financiële tegenvaller vanaf 2024 lager.

In de loop van 2022 wordt de beheervisie Openbaar gebied ter besluitvorming aangeboden aan de raad.

Groot onderhoud Mandelabrug

Voor het planmatige onderhoud van de Mandelabrug is in de programmabegroting budget opgenomen. In het raadsmemo Nota Kapitaalgoederen: voortgang en meerkosten van 22 december 2021 is gemeld, dat uit inspecties blijkt dat in de constructie van de liggers (tandopleggingen) over de Zuidweg scheurvorming is geconstateerd. Door een gespecialiseerd bureau zijn constructieve berekeningen uitgevoerd, waaruit blijkt dat deze tandopleggingen hersteld moeten worden. Inmiddels is de voorbereiding voor een herstelplan in gang gezet, zodat de noodzakelijke werkzaamheden in 2022 kunnen plaatsvinden. Met deze onverwachte kosten van het herstel, ingeschat op een bedrag van € 0,6 mln., is in het budget groot onderhoud geen rekening gehouden.

Juridische procedures

Het aantal procedures met een juridische component is afgelopen jaren toegenomen. Zo steeg het aantal klachten in 3 jaar met 45%. Deze stijging wordt naar verwachting veroorzaakt door het lage, vastgestelde kwaliteitsniveau voor onderhoud (niveau C), achterstanden en oplettende inwoners die ook vaker overdag thuis zijn (thuiswerkers).

Omdat er meer laadpalen geplaatst gaan worden in de openbare ruimte (in lijn met de laadvisie 0637697811), wordt komende jaren een stijging van het aantal bezwaren voorzien. Om dit juridische werk binnen de wettelijke termijnen gedaan te krijgen, is een juridisch medewerker extra noodzakelijk voor de duur van 2,5 jaar. Na deze periode wordt gekeken of structurele invulling nodig is. Hiervoor is voor het 2e halfjaar van dit jaar € 40.000 nodig en jaarlijks € 80.000 voor 2023 en 2024.

Rente en afschrijving aanschaf hybride inzamelvoertuigen en oplaadkosten

Voor de afvalinzameling heeft de gemeente inzamelvoertuigen in bezit. Deze voertuigen worden planmatig onderhouden en vervangen. Hiervoor is budget opgenomen in de begroting en de kosten worden gedekt vanuit de afvalstoffenheffing. Inmiddels zijn vier inzamelvoertuigen volledig afgeschreven en aan vervanging toe. De kosten van het extra onderhoud wegen niet meer op tegen de kosten voor nieuwe aanschaf en het risico op uitval is hoog.

In het Programma Duurzaam en Groen Zoetermeer 2020-2023 spreekt de gemeente de ambitie uit duurzaam te handelen. Hierbij gaat het onder andere om duurzaam energiegebruik en terugdringen van de CO2 uitstoot. In dit programma is met betrekking tot het gemeentelijk wagenpark daarom het volgende opgenomen:

"Element uit het duurzaamheidspact:

47. De gemeente zal haar wagenpark vergroenen en bij nieuwe aanschaf zoveel mogelijk elektrische auto's, brommers en fietsen aanschaffen

Relatie met het programma Duurzaam & Groen Zoetermeer

Bij de aanbesteding is het uitgangspunt zoveel mogelijk elektrisch. In een aantal gevallen kan dit (nog) niet zoals bij voertuigen voor gladheidbestrijding en

huisvuilinzameling. De grote inzamelvoertuigen worden wel uitgerust met elektrische belading. Ingehuurde aannemers zetten in toenemende mate elektrische veegauto's in. Verder vindt er in 2020 een evaluatie plaats over de pilot met elektrische dienstauto's. N.a.v. de evaluatie wordt een besluit genomen over de continuïteit."

Gelet op de inmiddels lange levensduur van de bestaande inzamelvoertuigen en het uitgangspunt van een zoveel mogelijk duurzaam wagenpark worden vier hybride inzamelvoertuigen aangeschaft. Deze hybride inzamelvoertuigen rijden op duurzame diesel en het beladen en persen van het afval gaat elektrisch. Met de aanschaf van deze voertuigen wordt minder diesel uitgestoten (CO2 reductie) en wordt geluidoverlast bij het legen van containers beperkt.

De kosten van de voertuigen zijn hoger in aanschaf dan begroot. Om het uitgangspunt te realiseren is extra investeringsbudget nodig van € 377.000. Daarnaast is een investeringsbudget nodig van ruim € 88.000 voor het aanpassen van de stroomaansluiting. De investeringen leiden tot een toename van kosten voor rente en afschrijving van € 53.000. Deze kosten worden toegerekend aan de kosten van afvalinzameling en daarmee in het tarief van de afvalstoffenheffing betrokken.

Financiële afwijkingen als gevolg van COVID-19 (TB1)

Opbrengst parkeren

In de begroting is een budget opgenomen voor parkeeropbrengsten van € 2,7 mln. De opbrengst parkeren staat om verschillende redenen onder druk. In 2021 waren de inkomsten voor maaiveldparkeren half zo hoog als begroot. De daling van de inkomsten heeft verschillende oorzaken zoals de verschillende lockdowns in 2021 vanwege COVID-19, de toename van het online-winkelen en het thuiswerken, de opening van een concurrerend winkelgebied de 'Westfield Mall of the Netherlands' in Leidschendam en een vanuit het parkeerbeleid voor de opbrengsten negatief uitpakkende regeling voor inwoners van het centrumgebied, waarin parkeeruren voor bezoek ter beschikking wordt gesteld (zie raadsmemo 0637705977).

De verwachting is dat naast het incidentele effect vanuit COVID-19 er ook structureel nadelige effecten zijn. Door de onzekerheid in hoeverre elk van deze factoren structureel zijn, worden de ontwikkelingen op de parkeerexploitatie in 2022 en verder gemonitord. Op basis van de parkeercijfers/inkomsten tijdens de lockdown begin 2022 (winkels weer open vanaf 15 januari jl. en cultuursector geheel open vanaf 25 februari jl. wordt een nadeel verwacht van € 800.000 in 2022. Hierbij zijn nog geen verdere lockdowns voorzien en is een eventueel effect van een mogelijke recessie nog niet opgenomen.

Tegenover de daling van parkeerinkomsten veroorzaakt door COVID-19 staat mogelijk nog een vergoeding van het rijk. Voor het jaar 2022 is deze naar verwachting beperkt. De vergoeding van het rijk voor de gederfde parkeerinkomsten 2021 wordt op kasbasis afgewikkeld. Over het jaar 2020 is in 2021 een vergoeding van ruim € 0,8 mln. ontvangen. De compensatie voor 2021 (te verantwoorden in 2022) is op basis van het in de jaarrekening 2021 gemelde tekort € 1,5 mln. De compensatie is verantwoord op OAD.

Onvermijdelijke ontwikkelingen

Energiekosten Openbare verlichting

Voor de kosten van het energieverbruik van de openbare verlichting is in de begroting een budget opgenomen van € 450.000. Hiervoor is een langdurig contract afgesloten met periodieke momenten, waarop de prijzen telkens worden vastgelegd voor de periode van 1 jaar. De prijs in 2022 is vastgesteld op een tarief voor de gemeente dat gemiddeld 33% per Kwh hoger is dan in 2021. Onderdeel van de tariefstijging zijn de variabele kosten van de energie, het transport en de energiebelasting. Vanwege de hoge, ook mondiale, prijsstijging van de leveringsstarieven energie wordt in 2022 een incidenteel nadeel verwacht van € 120.000. Dit wordt o.a. veroorzaakt doordat de verhoogde algemene korting op energiebelasting alleen voor aansluitingen met een verblijfsfunctie geldt en niet voor b.v. aansluitingen lichtmasten en verkeerslichten. Deze exceptionele prijsstijging kan niet binnen de 'standaard prijsontwikkeling' die in de budgetten is opgenomen, worden opgevangen. In het programma OAD wordt nader op de bijzondere prijsontwikkelingen ingegaan.

Schade februari stormen

Van 31 januari tot en met 20 februari 2022 trokken vier stormen over het land, waarbij Eunice op 18 februari de zwaarste was in afgelopen jaren. Hierdoor is schade ontstaan aan de gemeentelijke eigendommen, zoals bomen, lichtmasten, verkeersborden etc. De noodwerkzaamheden en de herstelwerkzaamheden binnen korte termijn in de openbare ruimte betroffen bijvoorbeeld het weghalen van omgevallen bomen of takken, het herstel van bushokjes, openbare verlichting, hekken, verkeerslichten en verkeersborden. Een aantal van de herstelwerkzaamheden kan pas in ander seizoen plaatsvinden, zoals de herplanting van bomen. Dit gebeurt in het najaar. Voor de extra kosten wordt een nadeel verwacht van € 150.000.

Beheer en onderhoud bomen

De gemeente Zoetermeer heeft ongeveer 44.000 geregistreerde bomen in beheer. Voor het onderhoud is budget in de begroting opgenomen. Voor de bestrijding van overlast (zoals bij de eikenprocessierups), de bescherming van de bomen (bij ziekten als essentaksterfte, iepziekte, kastanjabloedziekte) en de veroudering van het bomenbestand, waardoor er ook meer snoeiwerkzaamheden moeten plaatsvinden, is structureel meer dagelijks onderhoud nodig. Het daarbij behorende budget is daarop niet aangepast. De extra werkzaamheden zijn nodig voor het behoud en de bescherming van de bomen en ook om de veiligheid in de directe omgeving te waarborgen. Vanaf 2022 wordt een structureel nadeel verwacht van € 100.000 per jaar. In 2020 en in 2021 zijn nadelen gemeld van respectievelijk € 39.000 en € 114.000 voor het dagelijks onderhoud van bomen.

Beheer en onderhoud openbare ruimte nieuwe woonwijken

In de stad wordt op verschillende plekken gewerkt aan de realisatie van nieuwe woningen. Daartoe worden ook investeringen verricht in het openbaar gebied, die moeten worden beheerd en onderhouden. Belangrijke nieuwe gebieden zijn Nutrihage (het Dorp) en het project Juweel (Berkelseweg, Rokkeveen) waar in totaal tot en met 2024 260 woningen worden gerealiseerd. Daarnaast is openbare ruimte ontwikkeld aan de Hildamlaan, dat moet worden beheerd. De met deze uitbreidingsinvesteringen samenhangende beheer- en onderhoudskosten (op onderhoudsniveau C) zijn nog niet in de begroting opgenomen. De te verwachten dagelijks/periodieke beheer- en onderhoudskosten bedragen € 114.000 (inclusief € 17.000 incidenteel voor openbare verlichting) in 2022 en € 97.000 in 2023. De structurele lasten zijn € 235.000 vanaf 2024. Tegenover deze kosten staan ook hogere opbrengsten algemene uitkering uit het gemeentefonds en onroerendezaakbelasting als gevolg van de toename van het aantal woningen en inwoners. Zie hiervoor de toelichting op OAD.

Naast deze ontwikkelingen zijn er ook andere belangrijke nieuwe ontwikkelgebieden zoals Dwarstocht. Met toezegging 477 is aangegeven te inventariseren wat de extra kosten zijn wanneer het onderhoud op een hoger niveau wordt uitgevoerd. Bij dit project is namelijk sprake van de aanleg van nieuw openbaar gebied waar bewust een keuze is gemaakt om deze kwalitatief hoogwaardig uit te voeren. De hieruit voortvloeiende beheer- en onderhoudskosten worden in de volgende perspectiefnota inzichtelijk gemaakt.

Groot onderhoud overdekte fietsenstallingen Randstadrailhaltes

In het parkeerbeleid wordt ingezet op hoogwaardige fietsparkeervoorzieningen bij de Randstadrailhaltes. Op korte termijn is vanwege veiligheidsredenen groot onderhoud nodig aan de overdekte fietsenstallingen bij negen Randstadrailhaltes. Het betreft het vervangen van diverse onderdelen, zoals glasplaten, kopplaten, bevestigingsmateriaal en verlichting. De noodzaak hiervan volgt uit een inventarisatie uit het 4e kwartaal van 2021. Voor het groot onderhoud is in 2022 € 150.000 nodig.

Afwijkingen investeringen en voorzieningen

Onderwerp	Bedrag * €1.000	Toelichting onderwerp
Onderhoud Kapitaalgoederen	€1.640	In het raadsmemo achterstanden onderhoud kapitaalgoederen (2022-005908) is gemeld dat als gevolg van onder andere achterstanden bij met name wegen en civieltechnische kunstwerken, extra kosten worden verwacht in 2022. Dit betreft geen intensivering of nieuw beleid, maar uitvoering van werkzaamheden binnen het huidige beleid. Het verwachte nadeel voor de vervangingsinvesteringen in 2022 is € 1.640.000. De grootste afwijkingen zitten op de civieltechnische kunstwerken (- € 804.000), wegen (elementenverharding) (- € 668.000) en overig (- € 168.000). De exploitatielasten zijn meegenomen bij de financiële ontwikkelingen bestaand beleid.
Hybride inzamelvoertuigen en elektrische voorzieningen	€377 €88	Voor de vervanging van tractiemiddelen is een vervangingskrediet beschikbaar. De investering voor de vervanging van vier huisvuilwagens wordt naar verwachting € 377.000 hoger door de keuze voor hybride voertuigen. Daarnaast is een investeringsbudget nodig van € 88.000 voor de aanleg van een stroomvoorziening. De exploitatielasten zijn meegenomen bij de financiële ontwikkelingen bestaand beleid.

Risico's

Nieuwe aanbestedingen voor beheer en onderhoud van de buitenruimte

In 2022 besteden we diverse onderdelen van beheer en onderhoud van de buitenruimte opnieuw aan. Vooral het langjarige contract waarin in 2013 de uitvoerende dienst van Stadsbeheer is overgenomen, is een groot contract. Hierin is het integrale beheer en onderhoud in het centrum, Seghwaert, Noordhove en op bedrijventerreinen en een deel van de gladheidsbestrijding belegd. Ook loopt er een grote aanbesteding voor de buiteninstallaties. In de nog af te sluiten, nieuwe contracten hebben we te maken met hogere prijzen door schaarste van materialen en personeel.

Meer claims prijsstijgingen doorlopende contracten

Contractpartners hebben te maken met veel hogere kosten dan bij contractvorming voorzien. Het risico is groot dat er veel meer van dergelijke claims te verwachten zijn. In het OAD wordt nader op de bijzondere prijsstijgingen ingegaan.

Regeling parkeren bezoek inwoners binnenstad

De huidige regeling loopt tot en met 2022. In het formatiedossier is opgenomen, dat er dit jaar een beslissing nodig is voor het vervolg. Afhankelijk van de keuze heeft dit meer of minder effect op de parkeerexploitatie. Dit wordt inzichtelijk gemaakt ten behoeve van de besluitvorming.

Voorlichtings- en bewustwordingsactiviteiten (zwerf)afval

Met het project 'Schoon is gewoon' heeft de gemeente zich vanaf 2013 ingezet voor het aanpakken en terugdringen van zwerfafval door bewustwording te creëren en concrete acties op te zetten (zwerfafvalvergoeding). Dit werd bekostigd vanuit de Zwerfafvalsubsidie beschikbaar uit de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Vanaf 2023 komt er een opvolger voor deze raamovereenkomst, waarin naar verwachting ook weer subsidie voor gemeenten beschikbaar komt. De vorm van de nieuwe subsidieregeling is nog niet bekend, maar de regeling wordt naar verwachting direct gekoppeld aan uitvoeringskosten, die een gemeente maakt op zwerfafval. Dit betekent dat diverse succesvolle voorlichtings- en bewustwordingsactiviteiten, die we in de gemeente afgelopen jaar hebben ondernomen niet meer uit deze subsidie betaald kunnen worden.

Riolering en water

Door klimaatverandering worden in de toekomst steeds intensievere regenbuien verwacht. Vanuit een capaciteitsstudie van de riolering is gebleken, dat het voor de nabije toekomst noodzakelijk is om riolering op specifieke locaties aan te pakken om daarmee de berging in het rioolstelsel te vergroten. Dit is noodzakelijk om wateroverlast zoveel als mogelijk te voorkomen.

Daarnaast signaleren we bij rioolinspecties dat vroegtijdige reparatie van het rioolstelsel nodig is. Onderhoudskosten lopen inmiddels fors op. Dit kan betekenen dat bij de herziening van het huidige gemeentelijk rioleringsplan (GRP), in de nieuwe situatie Programma Water genoemd, het naar beneden bijstellen van de levensduurverwachting van een deel van het stelsel (materiaalafhankelijk) nodig is.